Ч. 17 (12.966). Львів, вівторок 26. січня 1932. Poсztowa opłata uiszczona ryczałtem. Рік LIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.

Конто почт. щадн. 143.322.

Адреса для телеграм: „Діло" Львів.

Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед полуднем.

Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:

Місячно	5·00 зол.
Чвертьрічно	14·00 „
Піврічно	28·00 „
Річно	48·00 „

ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці і конф. Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол. Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей. Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Міжнародній хаос.

Відкликання льозанської конференції. — Пять великодержав — пять ріжних поглядів на найважнішу проблему світа. — Тактика вичікування: залежність міжнародніх розвязок від виду внутрішніх виборів.

Львів, 23. січня 1932.

25-го цього місяця мала розпочатися у Льозанні конференція, яка мала стати не лише формальною інавгурацією цьогорічного великого міжнароднього сезону, але й принести якку чи таку розвязку найболючішої проблеми всього нинішнього господарсько-політичного світа: проблеми воєнних відшкодувань (репарацій) і — посередньо — воєнних довгів. Скликання тої конференції було льогічною консеквенцією рапорту т. зв. комітету знавців у Базель, який — на домагання Німеччини — перевів розслід німецьких фінансів і всієї німецької господарської ситуації та ствердив цілком категорично, що в теперішньому свому стані Німеччина не всилі виконувати зобовязань, прийнятих на себе у т. зв. пляні Юнга. Але по суті ця конференція була склікана у звязку з всією нинішньою господарською катастрофою світа, яка проявилась в минулому році двома наймаркантнішими фактами: крахом великих німецьких банків і заломанням англійського фунта. Як відомо, розпучлива німецька ситуація довела до благальної телеграми марш. Гінденбурга Гуверові, після якої негайно появилася пропозиція американського президента — на однорічну мораторію для всіх державних европейських платностей. Цю мораторію дійсно введено, хоч і в куцому, обчімханому Францією виді, — але вона вже не встигла перешкодити дальшому погіршенню ситуації Німеччини, а з нею і цілої Европи, в першу-ж чергу Англії. Конференція „репараційних держав" у Льондоні, в липні мин. року, скінчилася фіяском, бо її єдиним успіхом було тимчасове припинення утечі з Німеччини коротко-термінових кредитів, яких висота сягає теж кількох міліярдів марок. Безуспішними були мандрівки канцлера Брінінга й мін. Курціюса по столицях европейських держав, безуспішною теж подорож франц. премєра Ляваля до Зединених Держав. Питання: що буде, коли мине однорічний термін мораторії Гувера, — стояло і стоїть по нинішній день рубом і даремне жде на відповідь. Або — кажучи ще точніше — цих відповідей є аж забагато: бо кожна з безпосередньо інтересованих сторін займає у цій справі інше становище і то займає його настільки аподектично, що вирівнання ріжниць поглядів неможливе. Неможливе тим більше, що ці погляди взаємно себе виключають!

Найясніше поставила справу сама Німеччина. В заяві, яку її канцлер склав англійському послові в Берліні: Німеччина, мовляв, не має з чого платити й платити не буде: не прийме теж ніякої провізоричної і паліятивної розвязки справи, лише жадає остаточної розвязки, якою може і мусить бути перекреслення усіх репараційних зобовязань. Таке становище, з захопленням підтримане цілою нім. публичною опінією і всіми політичними партіями, від комуністів і есдеків до гітлерівців включно, — викликало справжню бурю по французькому боці. Зновуж всі представники французької громадської опінії, від соціяліста Блюма й соц.-радикала Еріота до правиці з Тардіє і премєром Лявалем включно, всі одноголосно заявили, що не зречуться своїх „слушних прав" і вважають надалі німців винуватцями, які обовязані нести консеквенції зруйнування французьких провінцій. Іншими словами, Франція може що найвище погодитися на змодифікування пляну Юнга та на тимчасові полекші для Німеччини на час крізи, однак в ніякому разі не згодиться на нарушення підстави версайського договору, яка має дуже переконуючу мову: 2 міліярди франків річно. В останніх днях становище Франції таке, що — мовляв — скресленню кожної позиції з німецьких репарацій мусить відповідати аналогічне скреслення з французьких воєнних довгів супроти Америки. Але Америка заявляє, що її німецькі репарації абсолютно не торкаються і не цікавлять, що вязати їх зі справою довгів не дозволить і що зі своїх вірительностей не скреслить ані доляра. Англія і Італія схиляються до німецького становища, з тим, що всетаки перша з них хоче назовні йти рамя об рамя з Францією, Італія-ж бажала би бачити спершу скреслення репарацій та опісля спільний европейський фронт у справі американських довгів.

У цій ситуації дійсно нічого іншого не залишилось, як заповіджену конференцію відкликати. На це рішення вплинуло головно те, що впродовж 1932 року можуть зайти поважні внутрішньо-політичні зміни в цілому ряді заінтересованих великодержав, так, що нинішні державні керманичі воліють переждати і не брати на себе відповідальности за вирішування такої поважної проблеми. Отже передусім 13. березня Німеччина вибирає нового президента і рішає при цій нагоді про побіду чи програну гітлеризму; колиж рішення не прийде у березні, воно дозріє у травні, при виборах до пруського сойму. У квітні парляментарні вибори у Франції можуть змінити обличчя палати громад. Врешті в листопаді Зединені Держави отримають нового президента, а вислід виборів має величезне значіння для справи воєнних довгів і співпраці Америки в акції санації світа.

Тому державні мужі — ждуть. Але світовому хаосові не стає від цього лекше. Відложення льозанської конференції ще дужче затемнило мрачний овид міжнародньої ситуації.

Громадянська праця одної установи.

Праця „Маслосоюзу" на господарському та культурно-освітньому полі.

Бувають у нас навіть визначні й багаті громадяни, про яких у тих установах, де треба лепту дати, навіть не знають. А ще більше є таких, які дадуть якийнебудь даток, але до громадської праці їх трудно заставити. Таксамо чи подібно є і з установами. Багато у нас установ, які розвиваються у якійсь ділянці народнього господарства. Треба признати, що майже всі вони стараються причинити своїми лептами до розвитку культурно-освітніх чи господарських наших ділянок життя. Та не всі вони роблять це в однаковій мірі, неоднаково причиняються до того, щоби свої доходи ділити на ті цілі, які найбільше потрібні для культурного розвитку нашого народу, а які для себе не можуть вести зарібкових агенд. Але є установи, які багато енергії і чимало гроша зуживають на загальну громадську працю. Їх небагато. Тому цікаво буде приглянутись одній з таких установ, якою є по своїй добрій волі Краєвий Молочарський Союз „Маслосоюз" та кермована ним молочарська кооперація.

Є в нас Т-во „Сільський Господар", що як установа, яка має за завдання ширити господарську культуру на селі, є типовою організацією, не може на себе заробити, а мусить спиратися на дотаціях інших установ, які посередньо мають з праці цього Товариства доходи. Та хоч це річ досить зрозуміла щодо своєї ваги, то не всюди і не від усіх, від кого належалоб, приходить отся допомога на сільсько-господарську працю. А власне у тій ділянці „Маслосоюз" стоїть на чолі усіх наших установ у допомозі „Сільському Господареві". За останній 1931 рік вплатив „Маслосоюз" для „Сільського Господаря" ось які квоти:

	зол.
Членська вкладка від „Маслосоюзу"	500.—
Стала дотація на зоотехнічний відділ „Сіль. Господаря"	8.500.—
Дотація на річеві видатки „С. Госп."	1.300.—
Допомога для видавництв „С. Госп."	1.200.—
Допомога на курс у Коршові	100.—
Разом Централя	11.600.—
Членські вкладки від мол. кооператив	2.000.—
Оплати молоч. кооператив за курсантів	3.840.—
Разом уся молочарська кооперація	17.440.—

Крім того „Маслосоюз" постарався про те, що для доставців молока передплатили молочарські кооперативи 10.000 примірників двотижневика „Сільський Господар" і тим уможливив, що передплату, яка досі виносила 14 зол. річно, знижено для доставців молока та для членів інших кооператив на 3 (три!) золотих річно. Яке це має величезне культурне значіння, коли село дістало нових 10.000 примірників господарського часопису, не треба підносити.

Однак на цьому не кінець. Бо „Маслосоюз" і вся молочарська кооперація стараються про те, щоби поширювалася дуже корисна тепер контроля молочности, яку ведуть Кружки „Сільського Господаря", та помагають у [illegible] тільки при помочі своїх техніків та організаторів, але також докладають відповідні квоти як з Централі так теж і на місцях. Завдяки цій допомозі „Маслосоюзу" і молочарських кооператив може нині „Сільський Господар" похвалитися, що його зусилля в ділянці плекання худоби находять корисний ґрунт та дають гарні висліди. Таксамо „Маслосоюз" старається про те, щоби молочарні висилали обовязково курсантів на курси „Сільського Господаря" у школі в Коршові, а через те помагає посередньо цій нашій господарській школі до дальшого розвитку.

Але не забуває „Маслосоюз" також і за інші установи. Поминаємо тут прямі допомоги, які Централя дає щорічно „Просвіті" „Рідній Школі" й іншим культурно-освітнім товариствам. Але дуже відрадним явищем є те, що „Маслосоюз" старається, щоби те саме робили також і молочарські кооперативи. І так старається він про те, щоби вкладку до „Просвіти" вплатили дійсно всі молочарні. Він постарався теж про те, що багато молочарень деклярувало позички на допомогу „Просвіті". „Маслосоюз" перевів теж рішучо стягнення вкладок від молочарських кооператив до „Сільського Господаря" і тим посередньо, але дуже видатно скріпив ці наші установи.

Також внутрі самого „Маслосоюзу" дбається про те, щоби там, де треба помогти, були теж і урядовці „Маслосоюзу". І тут мусимо видвигнути дуже позитивне явище, що поза Централею зложили службовики „Маслосоюзу" від себе окремі датки на „Просвіту" та крім цього підписали на позичку 1.200 зол. і закупили нараз книжок у книгарні „Просвіти" на 2.200 зол. Таким чином прийшло зі самого „Маслосоюзу" на допомогу „Просвіті" близько 5.500 зол. У цьому віддзеркалюється теж ота охота

допомоги нашому найстаршому культурно-освітньому товариству, яка принесла стільки користи в інших згаданих вже нами ділянках нашого життя.

Ми певні, що в інших установах робиться також чимало для допомоги цим конечним у нас культурним і господарським установам. Подаючи „Маслосоюз" і молочарську кооперацію як одну з передових установ у цій громадській праці, ми певні, що інші установи мають теж у цьому напрямку досягнення, про що постараємося наших читачів поінформувати.

На парляментарній арені.

Виступи українських послів на терені варшавського сойму.

У теперішній, бюджетовій сесії сойму переважна частина праці над бюджетом відбувається у бюджетовій комісії. У цій комісії приходиться дуже часто виступати нашим послам в обороні прав українського населення. Всі ті виступи ми докладно реєструємо. Крім того відбулося вже кілька пленарних засідань сойму, на яких теж виступали наші посли. На цьому місці хочемо зареєструвати виступи наших послів з останніх днів. У бюджетовій комісії при розгляді бюджету міністерства віроісповідань і освіти виголосив велику, богату фактичним матеріялом, промову **посол Дм. Великанович.** Ця промова дуже солідно оброблена наглядно доказала, що польська шкільна політика спрямована на повне знищення українського шкільництва. Промовець таким чином дав належне освітлення тій частині декларації міністра Перацького, в якій була мова про українські школи. — В тій самій комісії і з теї самої нагоди промовляв і посол **Сергій Хруцький,** що звернув особливу увагу на відношення уряду до справ православної церкви.

На пленарному засіданні сойму 12 січня ц. р. виголосив більшу промову **пос. Ст. Біляк** у справі зміни карної процедури. — На пленарному засіданні сойму 22. січня промовляв у справі зголошеного урядом законопроекту про самоврядування **пос. Остап Луцький.**

Дня 22. січня 1932 р. відбулося засідання соймової **Правничої Комісії,** на якому на першій точці стояла справа покликання Комісії, яка малаб провірити всі зловживання, доконані тюремним надзором у Бересті в осені 1930 р. над політичними вязнями, між якими були також наші 4 посли: Целевич, Паліїв, Ліщинський, Вислоцький. У дискусії доказували внескодавці, посли Центроліву, що діялися великі зловживання і до цієї пори суд ані прокуратура не потягнули винних до відповідальности. Посли з ББ закидували нерічевість внесення, бо воно виходило нібн то далеко поза компетенцію сойму.

Від Українського Соймового Клюбу зложив пос. **Д. Великанович** заяву такого змісту: „В тюрмі у Бересті осінню 1930 р. крім політичних вязнів поляків було також 4-х був. послів українців. Нам відомо, що вони зазнали там богато терпінь моральної і фізичної натури і щодо цієї пори компетентні судові чинники не уважали за вказане справу висвітлити. Не хочу полемізувати на тему компетенції Сойму в даній справі. Стою на становищі, що Сойм, як частина суверенної установи, а також як законодатний і контрольний орган має право інгерувати у всіх справах, які зазнали офіціяльних занедбань. Люди терпіли неслушно і зловживання повинні бути покарані. Противлюся внесенню п. референта, який хоче перейти над такою важною справою до дневного порядку, і заявляюся за внесенням, яке зголосили посли Центроліву, себто за покликання Комісії".

У голосуванні внесення Центроліву впало. Зголошено вотум меншости і справа ще раз прийде на повне засідання сойму.

Волинська тиха сторона...

200 зол. кари за „нелегальну" академію в честь Шевченка.

На підставі конфіденціональних відомостей постерунок в Клевані доніс до староства в Рівному, що „Читальня Союзу Українок" в Клевані улаштувала академію в честь Шевченка без дозволу влади. В донесенню не подано хто промовляв, хто деклямував, хто був на академії і т. д. За це укарало староство Лідію Юцко на 200 зол. Відкликy рівенський суд не узглядинв. Мотиви присуду рівенського суду говорять самі за себе ясно і проречисто.

Nr. sprawy KAD 922/31. **Odpis.**

WYROK

W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej.

Sąd Okręgowy w Równem w trybie postępowania uproszczonego dnia 25 listopada 1931 r. na posiedzeniu sądowem w składzie następującem:

Sędzia S. O. A. Kaszewski,

Sekretarz apl. sąd. J. Czerniak

rozpoznawał sprawę Lidji Jucko, osk-nej o to, że 11 marca 1931 r. w Klewaniu, pow. Rówieńskiego, w lokalu „Czytelnia Sojuzu Ukrainek" urządziła akademję ku czci Szewczenki bez zezwolenia władzy, na mocy art. 366, 367, 622 K. P. K. art. 2 i 8 Rozp. Komis. Gener. Ziem. Wsch. z dnia 25 maja 1919 r. oraz art. 61—66 p. t. o. k. s.

ORZEKA:

mieszkankę m. Klewania, pow. Rówieńskiego, Lidję Jucko, lat 30, uznać winną zarzuconego jej wykroczenia i skazać ją **na dwieście (200) złotych** grzywny, z zamianą w razie nieściągalności na **dziesięć (10) dni aresztu** i pobrać od niej dwadzieścia (20) złotych opłat sądowych i koszty postępowania, w tem 5 złotych za doręczenie wezwań.

U z a s a d n i e n i e.

Oskarżona Lidja Jucko na rozprawie do winy się nie przyznała i wyjaśniła, że nie urządzała — akademji Szewczenkowskiej, jedynie tylko w czytelni odbywała się próba chóru i wspólna fotografja.

Po rozpoznaniu całokształtu okoliczności sprawy i wysłuchaniu głosu stron i zważywszy, iż zeznaniami świadków komendanta posterunku policji w Klewaniu Mieczysława Smełki i posterunkowego policji Jana Jarockiego zostało ustalone, że osk-na Jucko, jako kierowniczka czytelni „Związek Ukrainek", urządziła 11 marca 1931 r. w lokalu czytelni bez zezwolenia władzy akademję ku czci Szewczenki, że na akademję tę przybyło dużo osób z okolicy, że wreszcie o tem, iż wymienieni świadkowie nie omylili się w swojem spostrzeżeniu, świadczy niezbicie i załączona do sprawy fotografja, przedstawiająca uczestników akademji z portretem Szewczenki, Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że osk-na Jucko dopuściła się zarzuconego jej wykroczenia; **świadkom odwodowym, usiłującym przedstawić powyższą akademję, jako zwykłą i przewidzianą przez statut czytelni próbę chóru ewentualnie sztuki teatralnej, Sąd nie dał wiary, jako ludziom tych samych dążeń, tej samej ideologji których zeznania w tej sprawie Sąd uznał za stronnicze i rażąco sprzeczne z wiarogodnemi i zupełnie bezstronnemi zeznaniami świadków Smełki i Jarockiego. Nie wykluczona jest, zdaniem Sądu i ta możliwość, że dla zamaskowania akademji przeprowadzono i jakąś próbę chóru,**

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА" З ДНЯ 26. СІЧНЯ 1932.

ЯРОСЛАВ ВРХЛІЦКІ. 2)

Святий вечір приятеля Онората.

— Ця історія трохи довга, але нехай! — сказав Дон Паольо й налив собі знову повну чарку. — Хочу вам доказати, що й у нас почування для різдвяної поезії є сильне та що в тому часі рухається воно й допоминається свого права в кожного однаково, чи це віруючий чоловік чи атеїст. Це останки нашої молодости розточують, обосновують стільки поезії довкола святого вечора і спомин того часу, коли ми ще чогось хотіли, за чимось тужили, заглушає в той день усі журби й розчарування дійсного, сутнього життя. Приятель Онорато живим доказом цього. Для нього святий вечір був фатальний у справжньому цього слова значінні...

— Зацікавляєте мене незвичайно.

— Так слухайте! Онорато Фаве був мій товариш від найранішої молодости. Обидва походимо з міста Д..., я знав його сімю, як свою, ми ходили разом до сільської школи й разом одної чарної днини знайшлися на лавках семинарії для хлопців у М.... Його батько, це був тип льомбардійського мужика: рідкий і бандуруватий на вид, але щира вдача. Його мати була незвичайно мяка та вразлива жінка. Її релігійна загарливсіть межувала вже з фанатизмом. Поза жагучим культом Мадонни жила тільки для своїх дітей, із яких одинокий хлопець Онорато, був її мильованцем. Подібно, як мене, призначували батьки Онората до священицького стану, волю своїх батьків сповнив би був напевне, якби саме святий веч р не був штовхнув цілого його життя, так сказати, силоміць, на іншу дорогу.

Ви не знаєте італійської молоді. Це вогонь, це дужість і сила! Ми були малі семинаристи, діти від девяти до дванацяти років, але всі тоді горіли палким ентузіязмом для свободи й єдности Італії — які сьогодні, вже здобуті й устійнені, не є в належній ціні та пошані. Коротко перед Різдвом трапився цей випадок, що стався такий фатальний, злощасний для Онората.

На домі, де колись ночував Ґарібальді, відслонювали святочно памяткову таблицю. Ми також влаштували між собою збірку, щоби післати вінок, бо особисто в святі не сміли й не могли брати участи. Післали вінок із сердечним та гарячим листом. Були такі необережні, що дозволили собі промовити в ньому іменем усього, всього майбутнього священства великої Італії. Але все колись вийде наверх і нас також не минула ця доля. Прийшло довге слідство, якого подробиці нудили би вас певне. Ми держалися разом, як один муж і слідство не принесло розвідачам ніякого успіху.

Навіть „патер спірітуаліс" не довідався, хто був підмовник, ані хто писав той лист. Справа починала тихшати і ми вже думали, що можемо раділи виграною — нараз, мов грім із ясного неба, прийшло оголошення, що всі семинаристи лишаться за кару підчас Різдва — в клявзулі. Можете поміркувати собі й уявити, як потрясла й вразила нас ця звістка. Але найбільше прибитий був нею приятель Онорато. В час обіду не тикав їди — коли вчився, сидів непорушно, з опертою на руках головою, а вночі — він спав спав поруч мене — чув я його стогони й зітхання.

— Що там про мене! — говорив, коли я хотів підбадьорити його й додати сили — про мене тут не йде, але про мою бідну неньку. Вона ще ніколи не проводила святого вечора інакше, як укупі з усіми дітьми — тепер не переживе цього.

Я міг бачити, що Онорато плакав, а вночі чув я, як тяжко він зітхав і перевертався на постелі. На другий день радив я йому, щоби прохав директора про відпустку, може би виїмково звільнили його від кари. Але він кивнув тільки зневірено головою й мовчав. Знав, що такий крок був би чейже безуспішний. Мушу признатися, що сам я пішов до директора, знаючи, що мене любить, і прохав за Онoратом. Але й мій крок не придався цим разом нінащо.

— Годі, не можна робити виїмків. Кара мусить бути прикладна, не лише для вас, але й для прийдешньої ґенерації — сказав мені директор сухим тоном в одвіт.

Онорато не знав, очевидно, нічого про мій виступ. Минуло два дні. Другого дня вранці бачив я його ще при сніданку — в час обіду вже його не було — щез.

Усі розшуки за ним, усі розвідини й допити були безуспішні. Я догадався зараз, що Онорато втік, щоби на святий вечір бути при неньці. Але затурбовано думав я про можливість, а радше про великі труднощі при здійсненні його наміру. Як дістанеться додому? Зима була незвичайно гостра й люта — залізниці в напрямі наших родинних сторін не було й Онорато не мав грошей. Я почав рахувати й чимраз то більше потерпав за друзяку, був за нього дуже неспокійний, просто тривожний. Онорато мусів іти шіснадцять годин, щоби дістатися додому на святий вечір. Те, що скажу далі, знаю з його пізніших оповідань.

Дома сідали саме всі за стіл. Пані Ліза, ненька Онората, почала плакати, захлипуючися: Моя дитино, моя бідна дитино! Всі присутні були глибоко зворушені, обличчя батька захмарилося, він почав докоряти їй за надто велику чутливість та пробував доказати, що Онорато цілком то заслужив на кару — але дарма, ледви пані Лівія підняла ложку до уст, коли з холодним криком, знесилена своїм горем, упала в памороки. Щастя, що батько вхопив її в обійми. В цю мить на дворі, перед домом, роздався собачий гавкіт. Пес Самбо сповіщав про прихід гостя. Брехіт перейшов небавом у втішне й веселе виття — було чути, що собака радісно витає прихожого, вистрибуючи біля нього. Двері відчинилися й Онорато впав в обійми омлілої неньки.

(Докінчення буде.)

co jednak nie zmieniło charakteru nielegalnego zebrania.

Czyn osk-nej przewidziany jest w art. 2, a zagrożony karą w art. 8 Rozp. Gener. Komisarza Ziem Wschodn. z dnia 25 maja 1919 r.

Ze względu na okoliczności sprawy, znaczny stopień złej woli osk-nej, Sąd Okręgowy uznał za słuszne i sprawiedliwe skazać ją na 200 zł. grzywny, z zamianą w razie nieściągalności na 10 dni aresztu.

Z tych zasad Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji wyroku.

Єдина українська висока школа в краю.

Жменя інформацій про життя і діяльність Греко-Католицької Богословської Академії у Львові.

Тихо і незамітно для ширшого громадянства пливе життя Греко-католицької Богословської Академії у Львові і чимало наших людей досі не здає собі ще справи, що чейже це — єдина українська висока школа в Польщі! Лише інавгурація нового академічного року (в жовтні мин. року) стягає до мурів Академії численніший гурт громадян, а потім знову зацікавлення тією установою пригасає. Ніде правди діти: про львівську Духовну Семинарію в передвоєнних роках можна було безумовно почути частіше: згадатиб хоча велику силу анекдот про життя питомців і їх звички, анекдот не завжди правдивих та які проте сповили будинок при вул. Коперника 36. своєрідною романтичною леґендою. Було би річю невірною та в усякому випадку дуже ризиковною доходити на цій підставі до неприхильних висновків про виховну вартість колишньої Духовної Семинарії у Львові. Найкращим доказом проти таких неслушних поглядів можуть служити ті греко-католицькі українські духовники, вихованки передвоєнної Духовної Семинарії, які однаково своєю освітою, що й характером є нині і довго ще будуть світочами і гордістю українського духовного стану.

А проте інституція, яка нині вміщається при вул. Коперника 36, є багато інша від колишньої. Змінилося не тільки під багатьома оглядами життя тамошніх мешканців, але й сам характер тамошньої установи. За часів Австрії Духовна Семинарія була **виключно виховним заведенням** себто інтернатом для питомців, які зрештою всю науку отримували на університеті; у Семинарії вчилися лише літурґіки і церковно-словянської мови. Підчас польсько-української війни, коли ще й будинок Духовної Семинарії опинився у центрі вуличних боїв, вихованки пішли у розтіч. Після приходу польської влади припинено теж зовсім науку теольоґічних предметів для українських питомців на університеті. Треба було зреорганізувати Семинарію на **шкільно-наукову установу.** Від 1920. року названо її теольоґічним факультетом, бо була теж думка влучити установу до українського приватного (тайного) університету, але тодішні обставини та кінець того університету не дозволили цього зробити. Не втрималася також назва „Ліцею". Перехідна стадія тривала формально до 22. лютого, чи 17. жовтня 1928 року, себто до часу затвердження статутів Греко-Католицької Богословської Академії Митрополитом Шептицьким та проголошенням грамоти, якою Митрполит іменував перших її звичайних професорів. Використано в даному випадку церковне право і конкордат.

Це рішення було досить відважне, бо його реалізація мусіла піти двома рівнорядними шляхами: 1) Дбати від перших початків за високий рівень наукової вартости нової установи і 2) приноровити плян богословських наук та методи виховання їхніх адептів до життєвих потреб українського народу. Щоби відповісти першому завданню статути Богословської Академії оперто на організаційних підставах анальоґічних високих католицьких шкіл в Австрії, Німеччині, Італії, Франції і Бельгії, куди спеціяльно для цієї цілі їздив на студії автор статутів Академії і її перший та дотеперішній ректор о. д-р Йосиф Сліпий. Таким чином поставлено відразу високі вимоги передовсім до професорської колеґії, куди можна було попасти лише шляхом, передбаченим в усіх університетах світа. Воно примусило передовсім самих дослідників теольоґічних наук і всіх тих галузей знання, які звязані спеціяльно зі східньою теольоґією, відноситись поважно до предмету своїх дослідів і скількістю та якістю писаних творів заслуговувати собі справді на йменння професорів. Що торкається слухачів-богословів, то крім підготовки до душпастирської праці поставлено їм завдання приготовлятися до пізнішої самостійної наукової праці. Ціллю Академії стало — як кажуть її статути — „виховати оборонців віри, що стануть вирівнювати роздвоєння, яке буцім-то повстає між розумом і обявленням, і тим способом надати науці теольоґічного полету, а теольоґію поставити на наукові основи, де переводилась би синтеза фільософічних, природних і надприродних прав".

Однак вже заздалегідь і сам основник Академії, Митрополит Шептицький, і її орґанізатори здавали собі справу з особливого характеру того центру — міста Львова, — в якому повстає ця нова установа. Всі вони отверто признавали, що Академія має „створити для унії наукове середовище на її терені". Тому теж у вступі до статутів сказано, що „з огляду на наше становище до христіянського сходу спосіб трактування богословських предметів мусить зберігти свої оригінальні питоменности і взяти від увагу власні потреби. Вправді Богословська наука є одна, але кожний нарід надає їй свою закраску і вносить до неї частку свойого духа". І тому вага Академії не стільки в її формальній організаційній схемі, в установлених позиціях ректора, декана, звичайних і надзвичайних професорів та доцентів, в наукових семинарах, річних іспитах, наукових дисертаціях і риґорозах, — але багато більша у самих предметах навчання й особах, які ці предмети викладають.

Цілою другою сторінкою Академії — це її виховна площина. Атже при Академії залишився інтернат і все таки Академія випускає рік річно кадр людей, призначених для практичної праці серед народу. Промінь світла на цю площину кидає окремо видана книжечка в серії Аскетичної Бібліотеки „Правила для Питомців". З шістьдесяти точок цих правил найважнішими є ті, які кажуть про „працю над освяченням себе самого" і про „наукову працю". Однак слушно в кінцевому огляді звертають ці правила увагу, що найважнішою річю є „дух заведення". Порівнюючи теперішній стан Духовної Семинарії з передвоєнним, треба ствердити не лише вищі вимоги до богословів у їх наукових поступах, але також загострену внутрішню дисціпліну та створення цілої такої системи виховання, створення такої внутрішньої атмосфери в салях науки, мешкальних кімнатах, просторих коридорах, молитовниці і преґарнім, хоч невеличкім саді, щоби молода людина, яка там перебуває пять років, справді **духово перетворилась.** До тої системи належить між іншим також основна віднова будинку назовні і внутрі. За останні роки відновлено будинок з вулиці Коперника, переведено ремонт вежі, покрито баню мідяною бляхою, внутрі відновлено поницщену інсталяцію електр. світла, введено центральне огрівання, газову кухню, електричну пральню, вибудовано модерну лазню, влаштовано простору їдальню, відновлено читальню, для розваги питомців в саді збудовано круґольню, а до світлиці куплено фортепян. Заповнено заведення новими меблями, значно поправлено питомцям харч, а мистецький вигляд піднесено артистичними малюнками таких мистців, як Петро Холодний, Пещанський, Ковжун, Осінчук, Коверко й інші. Хто ввійде лише до будинку Коперника ч. 36, так і відчуває зразу, що находиться в установі, яка є справжнім прибіжищем науки і яка витворює справді поважні духовні цінности.

М. П.

Страшний звіт.

Діяльність китайських бандитів у цифрах.

НАНКІН, 24. І. ПАТ. Китайські звіти виказують шкоди і втрати, які заподіяли бандити своїми нападами. Згинуло разом 164.551 людей і коло 900 тис. осіб пропало без вісти. 7.800 осіб задержано задля вимушення викупу. Бандити спалили 310 тисяч домів. Взагалі шкоди, заподіяні китайськими бандитами, обчисляють на 500 міліонів долярів.

Перед наслідками накопичування золота.

Осторога анґлійського фінансіста.

ЛЬОНДОН, 24. І. ПАТ. Великі анґлійські банки скликують збори своїх акціонарів задля обговорення фінансової ситуації. Директор банку Берклей, Ґуднеф, один з найвизначніших фінансістів світу, виголосив експозе, що зробило сильне враження в льондонських фінансових колах. Ґуднеф ствердив, що оплачування міжнародніх довгів золотом стало практично неможливим з огляду на те, що більшість золота накопичена в Америці та Франції. Оскільки не найдеться спосіб, щоби золото кружляло свобідно, на будуче воно не служитиме свому корисному призначенню як основа гроша, кредиту та як мірило світових цін. Золото втратить тоді свою вартість і краї, які його нагромаджують, потерплять великі втрати.

2 міліярди на поправу господарського положення.

Конґрес Зединених Держав приняв остаточно Гуверів проєкт закону, що творить фінансову корпорацію з капіталом 2 міліярдів долярів для санації господарського положення. Державний скарб має доставити пів міліярда долярів і гарантує решту суми. Президент Гувер уже підписав цей закон.

—o—

З життя українського студентства в Бельгії.

(Із кол Української Національної Ради в Бельгії.)

Поганий досвід у Ліежі. — Університет у Лювені. — Під увагу молоді і громадянству

З усіх університетських міст Бельгії дотепер найбільш притягав до себе нашу молодь Ліеж. Чи то через своє ґеографічне положення, як найбільш зближений до сходу, чи то серед розмірну дешевість життя, чи через зроблену йому рекляму.

Певне і ця остання причина відіграла свою ролю. Свого часу в краєвих часописах появилося богато всіляких чудасій про ліежський Кольоніяльний Інститут. Нібн в ньому можна здобути солідне знання і дістати через нього добру посаду в кольоніях. На ділі так не є і про цей „славний" Інститут, який зрештою вже не істнує, тут у Бельгії мало хто й чув. Була це маленька приватна школа, нічого не вартна під науковим оглядом. Розреклямування того Інституту в Галичині та на Буковині пояснюємо тим фактом, що одному українцеві вдалося десь коло 1924 р. продертись в його адміністративний апарат.

В усякому разі українське студенство в Ліежі якийсь час було досить численне і його діяльність замітна. Завдяки молоді та старшим емігрантам заложено коло 1926 р. Громаду. Вершком діяльности нашого студентства в Ліежі була його участь в 1927 р. в міжнароднім студентськім вечорі, де наша група своїми виступами перевищила всі інші національні групи, які брали там участь. Після того чужинці довго згадували українців і брали під увагу їх організацію.

Але внутрішне життя українського студентського гуртка в Ліежі стало занепадати. Хоч і заклався тут пізніше Національний Союз Українських Студентів (НАСУС), однак висліди праці нашої молоді в українськім громадськім житті все меншали. На жаль і справа з його студіями не виглядала світло. З тих кількадесяти молодих людей, що пересунулись останніми роками через Ліеж, мало хто покінчив якусь дворічну школу та ні один не дістав університетського інженірського чи лікарського дипльому. Зпоміж давніше приїзжих і осілих в Ліежі молодців витворився тип „вічного студента" себто людини, яка вважає себе студентом але не вчиться, до ніякої школи незаписана, проживає батьківські гроші або живе з нуж-денного заробітку. Такі люди не лише сидять за кордоном без ніякого хісна й потреби для себе, але й деморалізують молодь, що приїзжає на студії з краю.

На щастя наша молодь вже давніше стала розпливатись з Ліежу по інших містах Бельгії, як от Антверпен, Гент, Жамблю, Лювен. Тут ще ніхто не зіпсув традицій українського студентського життя.

Особливо треба звернути увагу нашого громадянства на Лювен. Є тут старий, славний на цілий світ університет з усіми правами. При нім по війні, заходами бл. п. кардинала Мерсіє і коштом добродійних бельгійців, повстала установа, що поставила собі за ціль допомагати студентам-емігрантам. До останнього часу з допомоги користали виключно москалі. І всі попередні заходи тутешнього українського громадянства, яке старалося добути бодай частку тої допомоги для нашої молоді, не мали успіху.

Видно бельгійці не мали ще зрозуміння української справи. Аж в останньому часі, від якого року положення стало мінятись. Попав до Лювенського Університету один українець, внедовзі другий. Ці перші випадково дістались до інтернату чи бурси російських студентів. Пізніше заходами одного священика-українця, який в той час перебував в Лювені, вдалося увійти в звязки з авторитетними чинниками допомогового товариства і позискати їх для справи підмог українським студентам. Під цю пору вже користає з тих підмог пять наших студентів. На будуче має бути їх значно більше. Як виглядають ці підмоги і на яких умовах можна їх одержати, це все подасть до відома нашого громадянства окремий комітет.

Варта зазначити, що українців тут приймають, як окрему національну, відрубну від російської, групу. Вже нині вона грає немаловажну ролю хочаби з огляду на те, що вони дбайливо опікуються католицькою каплицею східнього обряду, що є при бурсі та яку москалі рідко навіть відвідують. Зрештою на будуче православних українців з Волині чи Буковини прийматимуть так само радо як і греко-католиків з Галичини. Українці мають вже перевагу в очах бельгійських добродіїв перед росіянами, тому, що вони можуть вертати до свого краю і там у себе вдома використовувати здобуте знання.

Відповідні українські чинники в краю і в Бельгії роблять відповідні заходи, щоби найкраще організувати справу вибори і приміщення українських студентів з Польщі на Лювенському Університеті. Але треба висилати на студії до Лювену найздібніших, охочих до науки, виробуміли́х і характерних одиниць. Адже вони будуть до деякої міри репрезентувати наш нарід перед членами тих трицяти пяти чи сорока націй, які заступлені на Лювенському Університеті.

Тепер Управа Національного Союзу Українських Студентів вже перенеслася з Лєжу до Лювену, хоч на трицять наших студентів майже половина живе і далі в Ліежі. Можна надіятися, що внедовзі, бо вже найближчого року Лювен переважить числом українських студентів усі інші міста. Наші бельгійські прихильники, знаючи про перенесення осідку НАСУС до Лювену, лише радіють з того. Завдяки появі в Лювені метких наших студентів, українці тепер вже заступлені у так званому Міжнародньому Сальоні, який має за ціль взаємне знайомлення студентів з ріжними народами і країнами, які заступлені в університеті. Завданням наших студентів є познайомити загал лювенського студенства з Україною й українськими справами.

З цього видно, що невідповідний склад українських студентів в Лювені міг би чам багато пошкодити. Це не лише знеохотило би бельгійських добродіїв, але зіпсувало би наш національний престіж в очах чужинців. Хай досвід Ліежу буде для нашої молоді наукою, як не треба поводитися за кордоном.

——o——

Б. посли о. пралат Л. Куницький і І. Заваликут перед судом.

В понеділок, 25. січня ц. р. почалася перед трибуналом суддів присяглих в окружному суді у Львові карна розправа проти б. послів о. пралата Леонтія Куницького й Івана Заваликута. Подрібний звіт з розправи будемо друкувати від затрішнього дня. Боронять о. прал. Куницького адвокати д-р Михайло Волошин і д-р Лев Ганкевич, а п. І. Заваликута пос. д-р Ст. Біляк.

Англійська преса про українські справи.

„Манчестер Ґардієн" з дня 16. січня ц. р. приніс текст телеґрами англійських учених до президента Річипосполитої Мосціцького в справі одного присуду львівського суду. В телеґрамі учені висловлюють надію, що президент засудженого помилує.

У томуж самому щоденнику з дати 18. і 19. січня цього року находимо статті пера п. Фойґта про хід недавнього політичного процесу в Бережанах проти молодих українців, якому прислухувався автор у часі останнього свого побуту в Галичині.

ОСТАННІ ВІСТИ

ЧАС ПРАЦІ НЕ МОЖЕ ПЕРЕВИЩАТИ 7 ГОДИН.

На засіданні бюдж. комісії при дебаті над бюджетом мін-ства праці та сусп. опіки мін. Губіцький відповідав на закиди, пороблені підчас дискусії. При обговоренні діяльности інспекторатів праці в звязку з ухваленими на теперішній сесії новелями, міністр сказав, що дозвіл на продовжування годин праці даватимуть лише вимково, коли серед безробітних нема потрібних спеціялістів. М-ство опрацювало в порозумінню з іншими м-ствами розпорядок, на осн. якого **час праці бюрових робітників виноситиме 7 год. на добу, а в суботу 5 годин і не може перевищити 40 год. на тиждень.**

——o——

АРЕШТОВАНИХ ПІД ЗАКИДОМ НАПАДУ НА ПОЧТ. АМБУЛЯНС ПЕРЕВЕЗЛИ ДО КОЛОМИЇ.

Трьох українців, яких ЧСР. видала Польщі, в яким закидають напад на почт. амбулянс біля Печеніжина, перевезли вже до Коломиї та передали тамошньому окр. судові, який як відомо, розписав був за ними стежні листи.

——o——

ТРАҐІЧНА СМЕРТЬ МОТОЦИКЛІСТА.

Відомий лодзький спортовець Альфр. Круше їхав мотоциклем. Наслідком мряки не запримітив, що напроти нього їде віз і наїхав на дишель возу. Дишель вирвав йому кишки та зломив хребет. До кількох хвилин Круше вмер серед страшних мук.

ЗЇЗД СТАРОСТІВ.

У понеділок 25. січня відбувається у львівського воєводи Рожнецького зїзд 25 старостів львівського воєвідства. Радять над господарськими справами.

ПІД ЗАКИДОМ ДЕРЖ. ЗРАДИ.

Перед львівським трибуналом присяглих відбувалася розправа проти Феди Чайки, 53-літнього селянина з Тернопільщини, обвинуваченого в держ. зраді. Йому закидали, що в Галущинцях і Жеребках поробліплював протидержавні відозви. Суд увільнив Чайку від вини та кари.

ПОМЕР ЗАВОЙОВНИК ЛЬВОВА.

ЛІОН. 23. І. ПАТ. Повідомляють, що в півд. Франції помер у 62 році життя царський генерал, бувш. адютант царя Щербачов. На початку світової війни російська армія під його проводом вступила була до Львова.

ПРОТИЖИДІВСЬКІ ЗАВОРУШЕННЯ.

„Курер Поранни" повідомляє, що підчас ярмарку в Кротошині ок. 50 людей, підбунтованих аґітаторами, кинулися на жид. страґани, ограбили їх і побили жидівки. Щойно більший відділ поліції при помочі вогневої сторожі зумів охолодити грабіжницьке завзяття антисемітів.

РЕДАКТОРИ „ІЛ. КУРЄРА Ц." ДАЛИБ СЕБЕ ДЕШЕВШЕ ВИБИТИ.

Краківський „Іл. Курер Цодзенни" в числі з 23. січня зреферував вістку „Діла", що польський амбасадор у Вашинґтоні доручив держ. секретареві 4.000 дол. для „спацифікованого" ам. горожанина Федоришина. При цьому редактор „Іл. К. Ц." твердить від себе, що „дивна є така щедрість польського уряду". Львівський „Дзєннік Людови" з 24. січня на основі повищої замітки „Іл. К. Ц." здогадується, що редактори краківського бруковця готові дати себе бити за меньші гроші та рівночасно каже, що Польща вже за той батіг платить більше.

——o——

НІМЕЧЧИНА ПРОТИ ЗЕМ. РЕФОРМИ У ПОЛЬЩІ.

ПАТ повідомляє зі Женеви: До секретаріяту Ліґи Націй прийшла нота німецького уряду, яка домагається, щоби на осн. 12. уступу меншинного трактату на денний порядок найближчої сесії Ради Ліґи вписати справу приноровлювання земельної реформи в Польщі. Нота твердить, що виконуванням земельної реформи покривджують німецьку меншину в Польщі, що не є згідне з меншинними трактатами.

БРІЯН КАЖЕ, ЩО НЕ БУДЕ ВІЙНИ.

ЛЬОНДОН, 24. І. ПАТ. „Івнінґ Стандард" помістив звіт із прощальної гостини журналіста Сколемба в Бріяна. На питання, чи можлива є війна, Бріян відповів, що ніколи від 10 літ не було меньшої можливости війни, як тепер. Німеччина не має охоти розпочинати війни, її сусіди теж. СРСР стає чимраз більше консервативний і теж не хоче війни.

МІН. ҐІКА В ПАРИЖІ.

До Парижа приїхав румунський міністр закордонних справ кн. Ґіка. Побуде в Парижі до 31. січня, потім поїде до Женеви на роззбройну конференцію.

70.000 ТКАЧІВ СТРАЙКУЄ.

АГМЕДАБАД. 24. І. ПАТ. Усі 70 пряділень в окр. Агмедабад зачинені наслідком страйку членів робітничого т-ва. Свого часу Ґанді сказав цьому т-ву, що воно є взірцем профсоюзу для всього світа. Страйкує більше як 70.000 робітників, щоби запротестувати проти арештування секретарів організації.

РЕПАРАЦІЙНА КОНФЕРЕНЦІЯ — В ЖЕНЕВІ.

БЕРЛІН, 24. І. „Берл. Монтаґспост" повідомляє, що репараційна конференція, яка мала відбутися в Льозанні, відбудеться в Женеві в половині лютого. Тоді Мекдональд, Ляваль і Брінінґ при нагоді стрічі могтимуть розмовляти на реп. теми.

АМЕРИКАНСЬКИЙ СЕНАТОР ПРОТИ ТОРГ. УМОВИ З ПОЛЬЩЕЮ.

З Вашинґтону повідомляють: На засіданні закордонної комісії сенату сен. Волш виступив проти рафікації торговельної умови з Польщею, бо така умова не дає Америці майже ніякої нагоди для вивозу. Наслідком опозиції сен. Волша в останній хвилі відложили теж ратифікацію норвесько-американського трактату.

900 КҐ. МИРОВОГО ПАПЕРУ.

До Женеви віліслали з Льондону 9 великих скринь вагою 900 кґ. із мировими петиціями. Петиції мають 2,240.000 підписів, що їх зібрав Міжнародній Союз Жінок пропаґанди миру в Англії. З нагоди висилки тих скринь, Міжнар. Союз Жінок улади́в мирову маніфестацію, в якій м. ін. взяла участь жінка Гендерсона, бувш. міністра закорд. справ, голови роззбройної конференції.

ЗАВОРУШЕННЯ В НАЙБІЛЬШІЙ АНГЛ. ТЮРМІ.

У найбільшій анґлійській тюрмі в Прінстави (у ґрафстві Девон) почало 30 вязнів голодівку, бо твердили, що дістають поганий харч. Підчас того як вязні ішли до тюремної каплиці 5 вязнів кинулося на дозорців, а другий гурт вязнів обсадив каплицю. Інші вязні розбіглися по всій тюрмі та підпалили ріжні тюремні будинки. Годинникову вежу, в якій був склад ріжних товарів, ограбили. Ґубернатора тюрми замкнули в келії. Тюремна адміністрація повідомила телеф. поліцію у м. Ексетер. Приїхала поліція автами, автобусами та мотоциклями. Вжила пальної зброї. 70 вязнів було ранених. Ок. год. 1. пополудні привернули порядок. Деякі горіючі будинки вгасили щойно в 5. год. 12 сторожів було ранених.

СНІГИ В ПЕРСІЇ.

ТЕГЕРАН, 24. І. ПАТ. Наслідком великих снігів комунікація в усій Персії понищена. Від 6 днів комунікаційна та телефонічна злука з столицею перервана. У столиці нема вугля та мяса.

ЕСПАНІЯ РОЗВЯЗУЄ ЄЗУЇТСЬКИЙ ЧИН.

МАДРИД, 24. І. ПАТ. Президент Замора підписав декрет про розвязання чину Єзуїтів. Декрет той м. ін. постановляє, що життя чину Єзуїтів перерывається 10 днів після проголошення декрету. Чин відтоді не може свобідно розпоряджати своїми посілостями; вони переходять на власність держави. Держава призначує їх на добродійні цілі. До 10 днів приватні банки й інші фінансові установи муситимуть повідомити м-ство фінансів про депозити, біжучі рахунки, вартісні папери, рухомости і т. д., які належать до чину Єзуїтів. Урядова комісія допильнує, щоби виконано постанови декрету.

——o——

ЩО ВРЯТУЄ НІМЕЧЧИНУ?

„Кельн. Цтґ." обговорює положення, яке витворилося в репараційній політиці. Висловлюється песимістично щодо помочі, якої Німеччина могла би надіятися від Анґлії, яка має своє журу, та від Італії, якої наступи на репарації є безсильні в причини становища Франції. Часопис здогадується, що коли не прийде до порозуміння, то Франція приноровить до Німеччини ріжні репресії, не продовжить кредиту для Нім. Банку, виповість торговельний трактат, виповість наступ на нім. марку та зірве всякі госп. взаємини з Німеччиною. Німеччину може врятувати лише одностайний фронт усього народу в реп. справі. Тоді нім. уряд могтиме боронити успішно своє становище, що Німеччина не може платити відшкодувань і тоді Франція відчує моральну ізоляцію, в якій вона є.

——o——

СПОРТ.

Бостон. Бостонський Гаквіковий Клюб—Польський тім 4:3 (0:1, 1:0, 3:2).

Річмонд (біля Льондону) Канада—Анґлія 3:1 (1:0, 0:1, 2:0).

Катовиці. Львів—Шлеськ 4:0 (2:0, 1:0, 1:0).

Львів. Гасмонея—Погонь І. Б. 3:0 (0:0, 0:0, 3:0).

Львів. АЗС—ЛТЛ 7:1 (1:0, 3:0, 3:1).

Краків. Львів—Краків 1:1 (1:0, 0:0, 0:1).

Львів. Гасмонея—Польонія 1:1 (0:0, 0:0, [illegible]

Львів. АЗС—Польонія 3:0 (0:0, 1:0, [illegible]

Львів. Погонь II.—Чувай 1:1 (0:0, 1:1, [illegible]

Львів. Чувай (Перемишль)—ЛТЛ [illegible] 1:0, 1:0).

Чернівці. Чорні—Драгош Вода 7:0.

Чернівці. Чорні—Маккабі 10:1.

Брінінґ і Гітлер.

Характеристика англійського парляментариста.

„Івнінґ Стандард" помістив, як повідомляють із Льондону, розмову визначного англійського парляментариста Бутбі з Брінінгом і Гітлером. Бутбі заявляє, що німецький канцлер вірить в результат господарської поправи світу тільки шляхом міжнародньої економічної кооперації. Вправді Брінінґ дальше стверджує, що плачення відшкодувань для Німеччини неможливе, однак він бажає приязного порозуміння в цій та в інших справах перед упливом року. З розмови Брінінга Бутбі виніс враження смітної втомленої людини, що вгинається під тягарем великої відповідальности, але рівночасно людини, що бачить ясно намічену дорогу, якою рішився йти до кінця.

Навпаки Гітлер зробив враження молодечого захоплення. Гітлер уважає свій прихід до влади необхідним, причому зазначує, що сягне по владу сам, без компромісу. На думку Гітлера за великий кладеться натиск на господарський бік, коли нинішня криза є кризою політичною. Гітлер певний, що виграє вибори, до яких прямує. І нараз, каже Бутбі, Гітлер зачинає горячитися. Якби це вам подобалося, спитав з натиском, який не дасться описати, якби вам забрали ваші кольонії і вашу фльоту та якби створили коридор між Англією а Шкотією? Чим ви тоді булиб? Коли я відповів, що це зовсім мені не подобалосяб, Гітлер шалів. Пригадав мені тоді думку Родена про Бернарда Шова: Шов не говорить дуже добре, але висловлюється так горячо, що просто накидується.

—o—

Нова заява Лявала.

Франція не годиться, щоби про все рішала воля Німеччини.

На засіданні французької палати депутованих у пятницю ухвалено урядові Лявала заяву довіря 312 голосами проти 261. Опісля Лявaль висловив пошану Брінові, який стояв на сторожі інтересів Франції, силкувався усунути можливости вибуху війни низкою умов. Премієр заявив, що буде старатися повести політику в цьому самому дусі. Схарактеризувавши коротко плян Йонга й мораторію Гувера, Лявaль навязав до заяви Брінінґа в справі льозанської конференції. Франція, заявив Лявaль, згодиться на редукцію репарацій тільки в такій мірі, в якій загал заінтересованих згодиться на редукцію воєнних довгів. Пригадуючи становище Франції щодо траншi неумовної, промовець зазначив, що зобовязання, які випливають з пляну Йонга, мають дефінітивний характер. Франція не може згодитися, щоби про все рішала воля Німеччини. У міжнародних взаєминах повинні обовязувати ті самі основи чесноти, що у взаєминах між поодинокими людьми. Обговорюючи справу роззброєння, Лявaль зазначив, що французька теза згідна з клявзулею пакту Союзу Народів. Франція останеться при свому становищі і не згодиться на імпровізоване внесення, що виставляють її на небезпеку. Вкінці Лявaль звернувся з покликом до всіх партій, щоби підтримали законодатну політику уряду.

Вбивають комуністів.

На знак протесту проти хлібозаготівлі.

З ріжних сторін Радянської України приходять вісти про вбивства комуністів. В Умані селяни вбили члена комуністичної партії Володимира Дідушка, делегованого задля хлібозаготівлі. Два його брати служили в ДПУ й причинилися до розстрілення багатьох українців. Один з братів, Василь Дідушок, був свого часу помічником емісаря третього інтернаціоналу в Китаю, Бородіна і згинув із рук китайських націоналістів. У Славуті біля Шепетівки селяни вбили делегатку комуністичної партії Олену Брег, що була головою місцевої ради й керувала хлібозаготівлями в цілому районі. Вбили також її чоловіка. В переслідуванні селян, що доконали цього замаху, брала участь радянська кордонна охорона. Селяни поховалися в околичних лісах.

Великий страйк в Індіях.

70 тисяч робітників кинуло роботу

Всі прядільні в окрузі Агмедабад числом 70 закриті з причини страйку членів робітничої організації, про яку Ганді сказав, що є зразком професійного союзу для цілого світу. Поверх 70 тисяч робітників страйкує, щоби запротестувати проти арештування секретаря організації. Прядільні обставлені поліцією. Начальник округи заборонив усякі збори й походи.

—o—

ВІДГУКИ ДНЯ.

На маргінесі гоцадральности.

Карнавал...

Кріза, кризою, невдачі невдачами, а молодь молодою.

Не можна дитині казати: „Не галасуй!", а молоді: „Не танцюй!"

Пощо вчити молоде лице покриватися хмарою смутку, коли воно і без науки нераз у пізнішім віці покриється нею.

Отже карнавал!..

Танцюйте молоді люди, але — за дешеві гроші, коли вже не можна за дармо. Нехай вам присвічує стара, добра засада: Видати шістку, а бавитися за ринський.

На жаль, у нас, останніми часами, ділось навпаки...

Панночки кажуть: „Мушу мати на кожні вечерниці іншу сукню. Це запевнить мені успіх у теперішності, а жениха в майбутності.

Панове кажуть: „Баль був слабший. Пані в тих самих сукнях, що й на попереднім!"

Забувають, що вони вже пять літ у тім самім, до ковнірика включно.

Зачуваю, що цього року журяться пані, як погодити кризу з потребою потанцювати і охотою подобатись. Карнавал за плечима, криза під дверима — хоч сядь і плач.

Але також зачуваю, що між хлопцями повіяв здоровий легіт. Вони постановили собі держатися цього року такої, ще непостановленої постанови:

1) Бойкотувати ті пані, які будуть мати більше як одну балеву сукню.

2) Танцювати передовсім з тими, які будуть найскромніше (не найменше!!) убрані.

3) Позаповіданих балів не треба брати буквально, бо це будуть звичайні вечерниці з дешевими вступами, а зате з добрим настроєм і аграною музикою.

Думаю, що добрі наслідки дешевих вечерниць не будуть менші, як дорогих балів.

Тим більше, що з огляду на кризу, має бути знижена оплата за заповіди, а навіть за шлюб.

Галактіон Чіпка.

За критику більшовицької політики.

Річицького жде виключення з партії й арешт.

Серед комуністичної верхівки велике враження викликав виступ одного з найвидатніших теоретиків комунізму на Рад. Україні Річицького, який у своїй статті гостро критикує радянську політику на Україні. Кажучи, що пролетаріят на Україні складався в переважній більшости з наплившого елементу, головним чином російського, Річицький підкреслює, що в революції 1917-го року, яка на Україні мала характер національного визволення, цей пролетаріят боронив владу Росії над Україною, з метою затримання України в складі Росії на становищі своєї кольонії. Радянська влада зажадала від Річицького, щоби він ці свої твердження визнав помилковими та щоби публично покаявся в своїх „помилках", надрукувавши відповідний покаяний лист на сторінках радянської преси, так само, як це нераз робили вже інші комуністи, що належали до опозиції. Як пише харківський „Комуніст" Річицький до нині не зрікся своїх „помилок", завдяки чому провід комуністичної партії на Україні зажадав виключення Річицького з партії. Нема сумніву, що виключення з партії потягне за собою і арешт Річицького.

Дрібні вістки.

На основі повідомлень німецької преси канцлер Брінінґ заявився не тільки проти продовження мораторії, але й проти відкликання репараційної конференції до листопада.

В Барцельоні вибухнув генеральний страйк. У Севіллі, Кордові і Віллі Нуева прийшло до бурливих подій. Багато осіб арештовано.

У Мінську засуджено на 15 літ тяжкої вязниці білоруського діяча Микиту Дзенковича й О. Увеховича, б. професора університету, за антикомуністичну діяльність.

—o—

НОВИНКИ

— **Українська робітня футер Юліяна Глушевського, Львів, вул. Коперника 16. II. пов. Тел. 54-46.** 792—?

— **Швальня кооп. „Труд", Львів, Ринок 39.** — шиє дешево блюзки, шляфроки, піжами, фартушки, склепові та бюрові плащі і т. д. Організуючи при наших дотеперішніх робітнях суконь і білля цей новий відділ хочемо дати Вп. Публиці змогу, щоби давала до нас замовлення також і з теперішніх дешевих матеріялів, при яких ціни за роботу мусять бути також дешеві. 1256 1-3

— **Театр „Весела Буда" у Львові.** У найближчому часі при вул. Оссолінських 10. у Львові відкриють новий літ.-арт. театр „Весела Буда". Як зачуваємо з управи театру, новий театр зробить все можливе, щоби гості, які сховаються перед кризою до „Веселої Буди", могли забути про всі життєві труднощі та сміятися справді безтурботно.

— **Ще про справу Горгонової.** Віллю інж. Заремби у Брюховичах під Львовом, місце вбивства його доньки Єлисавети, обікрав невідомий вломник. Злодій залишив із погордою дорогі килими та срібну столову заставу, а вибрав і забрав із собою плащик убитої та плащ здогадної вбивниці Горгонової, фотографічний апарат і торбу п. Єлисавети. Така поведінка вломника щонайменше дивна, а голос юрби оцінює її за чергове намагання очистити здогадну вбивницю Горгонову від підозрінь. Що влом не був ділом постійного вломника можна догадатися вже з того, що він легковажив собі приписи зберігання тишини в чужій хаті та поводився дуже безпечно, коли виломив двері до шафи, яка не була... зачинена. З вислідів огляди віллі після влому ясно, що вломникові ходило головно, щоби щось найти та зробити якнайбільше заколоту в домі. — Стах Заремба, брат убитої Єлисавети, який довший час не користав зі своїх книжок і убрань, залишених у запечатаній віллі, тепер забрав свої річи до Львова.

— **З краєвої хроніки.** До Львова приїхав французький письменник Поль Казен. — У львівського воєводи відбулася 22. ц. м. нарада трьох воєводів Галичини. — 25. ц. м. відбудеться нарада старостів львівського воєвідства під кермою львівського воєводи. — Умовонедужого Івана Кульчицького пошукує поліція під заміток перервання телефонічного звязку Борислава і Дрогобича.

— **Відбудова ватиканської бібліотеки.** Знавці-архітекти, що розсліджували причини катастрофи у ватиканській бібліотеці стверджують, що вина тут надто поквапної будови, яку вели за папи Сикста V. На направу теперішнього стану треба буде чотири місяці. Покищо нема ще кошторису, скільки це буде коштувати. 300 знищених рідких книжок нелегко буде заступити іншими примірниками. Бібліотека вже віддана знову до прилюдного вжитку.

— **Подружа реформа в Персії.** У Персії завели новий закон, що установляє для дівчат 16 літ і для хлопців 18 літ як мінімальний вік, після якого подружні пари можуть домагатися розводу.

— **У кількох словах.** У 52-ому році життя помер відомий англійський письменник Літон Стрекі.— У Дебреціні (Мадярщина) вибудували першу крематорію. — У Льондоні помер 79-літній винахідник торпеди, Бренан; за свій винахід одержав колись від англійського уряду 110.000 фунт. штерлінгів. — У Загребі помер д-р Фр. Потоцняк у 70-ому році життя; покійник був передовиком у боротьбі за визволення сербів і хорватів, опісля відсунувся від політичних справ. — Вибух вулькану Акатенанго знищив міста Антігго, Санта Лючія та інші в Сальвадорі. — Австрія знижує митні оплати за жито на 8 шілінгів.

Куток мови.

„Діло" ч. 16. „тим не менше" (рос.) зам. а проте, всетаки, не вважаючи на те; „чимало живуть" зам. живе; „майбуття" зайвий новотвір зам. майбутність, майбутнє; „образування" (рос.) зам. освіта; „вирок" (поль.) зам. присуд.

„Новий Час" ч. 16. „обильний (рос.) матеріял" зам. багатий, достатній; „провадити (поль.) безперервні (рос.) війни" зам. вести невпинні війни; „шкоди і втрати, які нарядили" (поль.) зам. спричинили; „всі прочі" (рос.) зам. всі інші; „просити дозволу на посвячення" (поль.) зам. дозволу посвятити.

„Час", ч. 15. „кожньої" зам. кожної, тверді прикметники, що кінчаться на „ний" нпр. „чорний", „рівний" не можуть мати „нього", „ньої", тільки „-ного", „-ної". „Причиною трусу була однак..." зам. „Однак причиною...". „премієр заперечив відомостям" зам. відомості, краще „вістки" (можна сказати „заперечив особам, що ці вістки...").

— **Спростування.** Від п. Михайла Поплавського зі Скорик дістаємо спростування нотатки в „Ділі" з 26. XII. ц. р. А саме він пише, що не є правдою, немовби конскрипційний комісар п. Ян Подгурський не хотів йому вписати української мови як матірньої, бо він того не вимагав, тому, що є обряду римо-католицького й уважає себе за поляка.

— **Справлення похибок.** У попередньому (16) числі „Діла" трапилася похибка: підзаголовок статті „Загроза масових рухів на Шлеську" повинен звучати: „Льокавт у важкому (не „кожному") промислі".

Дизогляди.

ДАЛЕКОЗОРІ РЕЦЕНЗЕНТИ.

Цими днями музичний рецензент „Ґазети Поранної" помістив оцінку з концерту про артиста, який саме цього вечора не грав. Рецензент виправдується, що не є обовязаний стверджувати тотожність артиста вписаного на програмі. Два місяці тому два рецензенти львівських денників теж писали про образи П. Ковжуна на виставці в „Національному Музею" тільки тому, що вони були в катальозі, а не на стінах.

МАНДРІВКА ІНФОРМАЦІЙ.

Кілька днів тому передали ми вістку за часописом „Америка" про відшкодування, яке виплатив польський уряд американському громадянинові Федоришинові. Цю вістку передрукувала „Хвиля". Передучора львівський „Час" узяв цю новинку з „Хвилі" і покликується на неї. Живемо у великім місті!

—o—

Літературний куток.

З нагоди 300-літніх роковин смерти Кеплера вийшов в Америці том присвячений славному астрономові. Книжка написана так популярно, що навіть лаїки можуть її читати і виробити собі погляд про вагу праці великого вченого.

Із першого видання творів Шекспіра, які вийшли в світ після його смерти завдяки його другам залишилося досі тільки кілька примірників. Один із тих примірників проданий цього місяця на ліцитації в Америці за 10.000 зол., його купив американський бібліофіл Ґабріель Уельс, не вважаючи на те, що в примірнику бракує кілька сторінок.

У Лізі Націй виринула думка, щоби створити літературну премію. Річно хотять виплачувати 100.000 фр. за літературний твір, який висловлював би ідеї спільні для всього людства: віру в людину, в її моральний розвиток і в покращання загальних умовин людського життя.

Відомий англійський письменник Джон Ґельсуорті, автор великої „Саги Форситів" закінчив нову повість, що матиме заголовок „Придворна дама".

Дописи.

КОМАРНЯНЩИНА. **(З переписних зловживань).** Як уже відомо, старосто в Рудках у 90 проц. іменувало поляків переписними комісарями і то таких, котрі не то що не володіють, але навіть не розуміють української мови, як прим. учителя на Кольонії в Кліцку Звежинського. Про спосіб переводження перепису свідчить хоч би те, що багато комісарів не ходило по хатах, але скликувало поодиноких господарів до хати одного із собі приділених і там переводило перепис. Так робив комісар нар. учитель Звежинський у громаді Якимчиці. Декотрі з них, як кольоніст Пшишляк в Чуловичах, втяв ще кращу штуку. Ходив вправді до кожної хати, але лише на те, щоби запитати, скільки господар має землі і щоби взяти підпис на дотичному формулярі, а саме виповнення робив собі дома. Крім цього були іменовані в селах Чуловичі і Бірче переписними комісарями такі жиди, які показалися дуже справними при соймових виборах в 1930 р., як ось Маер в Чуловичах і Тейхер у Бірчу. Згадані комісарі робили, що хотіли, бо ніхто не міг їх контролювати щодо розговірної мови й обряду. Щодо села Бірча, то ще в 1921 р. зроблено в тім селі 460 поляків тоді, як у згаданім селі був у 1921 році 1 поляк (Войцех Мікулка) і 5 жидів. Яким чудом взялося в цьому чисто українському селі стільки поляків — це відомо лише тому, хто тоді переводив перепис. А скільки їх нафабрикували тепер? В селах, де окружними комісарями були українці (це були унікати!), комісарі поляки не віддавали виповнених аркушів свому окружному комісареві, лише пересилали безпосередньо до повітових комісарів. Навіть тим, котрих іменувало для форми староство — а цеж були люди спокійні і льояльні — не позволили (зовсім протизаконно!) вглядати в хід перепису свого району. Це дає дуже багато до думання!

СКАЛА. **(Ювилейне свято „Рідної Школи").** Дня 13. м. м. влаштував кружок „Рідної Школи" у Скалі н/Збр. ювилейне свято „Рідної Школи" з такою програмою: вступне слово (виголосив парох о. Іван Деревянко), три декламації, а саме: „В рідній школі", „Мово рідна" і „Чорна година" (деклямували Титка Комуницька, Михась Хавруи і п. Славка Овадюківна), міщанський хор під проводом п. Григорія Старицького, що відспівав „Річенька" Головацького, „Осінь" Устіяновича, „Ой темная нічченька" Леонтовича і „Широкий луг" (муз. ...). Крім того злучені дуті орхестри читалень „Просвіти" Скали, Циган і Народнього Дому в Борщеві під управою п. Андрія Кравчука відіграли дуже добре мішанку українських пісень, „Боже великий" і марш. На закінчення виставлено дуже гарний образ, що представляв „Освіту" зі смолоскипом, спрямованим у сторону „Рідної Школи" і матір, яка випровадила своїх дітей до „Рідної Школи". Тутешні міщани, без огляду на ... стан і партійне переконання, зрозуміли вагу і значіння „Рідної Школи" й явилися на ювилейне свято так численно, що велика саля читальні „Просвіти" заповнена була по береги. Від кружка „Рідної Школи" в Борщеві передав привіт п. Петро Гораль. Чистий дохід зі свята у висоті 45 зол. переслано чеком до Головної Управи „Рідної Школи" у Львові. Слід зазначити, що староство в Борщеві деклямацію „В чужій школі" Бабкевичівної з програми вичеркнуло і її деклямувати не дозволило.

КАЛУШ. **(Народній зїзд.— Анкета філії „Просвіти").** Дня 15. ц. м. відбувся в салі Народнього Дому в Калуші Народній Зїзд Українського Нац.-Демократичного Обєднання. На зїзд прибуло около 400 осіб з повіту. Посольське звідомлення з діяльности здавав посол ...ський. По його річевім і вичерпуючім звідомленні вибрано новий Повітовий Комітет та одноголосно уявлено довіря партійному проводові УНДО. Треба зазначити, що на зїзд прийшов комісар із староства враз із ... агентом і після провірення запрошень відійшов. Того дня по Народнім зїзді відбулась анкета філії „Просвіти", на яку прибули члени виділів 37-ох читалень. Дуже ...чевий і гарно облуманий реферат про освітню працю в читальнях на селі, про фінансовий стан Матірнього Т-ва і загалом про культурно-освітній рух виголосив представник Матірнього Т-ва п. Гафткович. По рефераті відбулася жива дискусія, після чого читальні підписували декларації на внутр. позичку та замовляли книжки до чит. бібліотек.

Учасник.

ЖОВКВА. **(З діяльности амат. гуртка при філії „Просвіти").** В дні 14. п. м. відбулася у нас вистава амат. гуртка при філії „Просвіти" під проводом режисера п. Миколи Видубицького. Ставили комедію „Чоловік, що видавав „Хлібороба" М. Твена та „Вуйко з Америки" Калинця. В перервах грала орхестра т-ва „Зоря". Вистава пройшла дуже добре, але, на жаль, публики було обмаль, бо всі перші місця світили пустками. ... пп. Видубицького та С. Галапаца слід відмітити ... п-і Кривопускової, пп. Сачека, Радуха, п-и О. Тер... та ін. Замітимо, що амат. гурток при філії „Просвіти" дав уже кілька видатних вистав по селах і приготовляється до нових виступів у повіті.

—o—

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 24. I. 1932 за масло експортове та десерове пріма 3.00 зол. ... літру молока 19—20 сот., літру сметани 1.10 зол. ... яєць 4.50—5.00 зол.

У 15. числі „Діла" ціну масла зазначено помилково 3.50 зол., „Маслосоюз" платив 21. I. за кг. масла 3 ...

—o—

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Театр.

Понеділок, 25. I., год. 8. веч. „Вовки в ночі".

Театр Ріжнородностей.

Понеділок, 25. I., год. 8. веч. „Роксі".

Кіна.

АПОЛЬО „Улани, улани"!

КАСІНО: „Коли жінка є гарна" (Лілі Даміта).

КОПЕРНИК: „Тайна секретарки".

ЛЕВ: „Вогонь".

МАРУСЕНЬКА: „Тайна секретарки".

МІРАЖ: „Скарамуш", „Найпарадніша парада".

ОАЗА: „Трагедія залюблених".

ПАН: „Не гріши, жінко!"

ПАЛЯС: „Конгрес танцює".

ПАСАЖ: „Подвійна гра", „Самба" („Муринське кохання") та звуковий додаток.

ПРОМІНЬ: „Княжна джезбенду".

СОНЦЕ: „Пригоди бриґадіра Жерарда".

СТИЛЕВЕ: „Знакома із спального вагону" (Марлена Дітріх).

УТІХА: „Льокомотива" (з Льон Чейні) та „Кровавий порахунок".

ХИМЕРА: „Веселий поручник" (Мор. Шевальє).

Програма радіо.

Середа, 27. січня 1932.

Ляйпціґ (259,3) 22.10 Танкова музика. **Брно** (341,7) 19.30 Опера. **Льондон** (355,9) 22.15 „Нові пісні для старих". **Гельсінґфорс** (368,1) 19.30 Танкова музика. **Гамбурґ** (372,2) 16.30 Концерт. **Букарешт** (394,2) 17.00 Концерт. Сотенс (403,5) 20.30 Драма. **Берлін** (418) 20.30 „Сто днів". **Рим** (441,2) 21.00 Опера. **Лянгенберґ** (472,4) 17.00 Концерт. **Прага** (488,6) 20.30 Пісні. **Мілано** (501,7) 16.55 Камеральна музика. **Рига** (525,4) 21.05 Пісні. **Мінхен** (523,9) 20.00 Народня музика. **Будапешт** (550,5) 16.00 Військова музика. **Осльо** (1083) 22.15 Хор. **Калюндборґ** (1153,8) 22.30 Концерт.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Вівторок, 26. січня 1932.

Львів (380,7) 11.45 Перегляд краєвої преси. 11.58 Час із Варшави. 12.10 Грам. кружок. 13.10 Про погоду дня. 13.40, 14.00, 14.20 Господарські гутірки. 13.55, 14.15, 15.00 Грам. кружки. 15.25 „Тепла піч". 15.40 Грам. кружок. 15.45 Грошева біржа. 15.50 Програма для дітвори. 16.40 „На Литві". 17.10 Польське малярство. 17.35 Концерт. 18.50 Всячина. 19.10 Літературна гутірка. 19.30 Спорт. 19.35 Грам. кружок. 19.45 Радієвий щоденник. 20.00 „Поляки в Америці". 20.15 Вечірний концерт. 21.55 Технічне листування. 22.10 Концерт. 22.50 „За 11 сотиків".

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ...